

א כי אחא רבין אמר רבי יוחנן טרוקנין [ב] חייבים בחלה ה"ג ולא גרסינן פטורין והכי איתא בירושלמי רבי יוחנן אמר טרוקנין חייבין בחלה ואומר עליהם המוציא ואדם יוצא בהן ידי חובתו בפסקא אף על גב דבבבליהו רכה וגובלה בעלמא הוא מכל מקום הוא כמו מחלמו סופגניס וסופו עיסה שחייב בחלה אבל דבר שחחלמו סופגנין וסופו סופגנין כגון שבליהו רכה ונטגון בשמן פטור מן החלה ואין מברכין עליו המוציא מאי טרוקנין אמר אביי כוצא דארעא ואמר אביי טריחא פטורה מן החלה ולא דמי לטרוקנין דאף על פי שבליהו רכה אופין אותה בגומא שבכירה כמו שפירש"י דנעשה לחם אבל [ט] מירחא גביל שופכין אותה על הכירה ומחפשט ואין חורת לחם עליו מאי טריחא איכא דלמרי מירחא גביל ואיכא דלמרי נהמא דהנדוקא ואיכא דלמרי (ד) לחם העשוי לכותח דמי רבי חייה לחם העשוי לכותח פטור מן החלה (ה) ואם עשאן [דף ק"ח ע"א ג] כעבין חייב והאי כוצא דארעא מברך עליה (ז) בורא מיני מזונות. * (ח) ואי קבע סעודה עליה מברך עליה המוציא וג' ברכות מר זוטרא קבע סעודתיה עליה וברך עליה המוציא ושלא ברכות [ט] אמר מר בר רב אשי ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסקא מאי טעמא [ע] לחם עוני קרינן ביה:

היינו שמא לפי שאין קלום כל כך כמו ש"ל (א) שול"ם שאנו רגילים (ב)סס. ורבי היה מתגמגם לקטע על מיל"ם כמו שאנו רגילים לנעשות (כסס) כפורסי כי אולי הם כעין גובלי דהכא ומיהו אין חייבים בחלה וגובלי דהכא חייבין בחלה אפי"ם שאינו רחא לברך עליו המוציא אי לא קבע סעודתיה עליהו. העתק מן החו"ס:

ב ואמר מר בר רב אשי האי דובשא דתמרי מצרך עליה שהכל מ"ט זיעה בעלמא הוא וכחז בעל ה"ג והוא שנתן בו מים דאי לבדו הוא מצרך עליו בורא פרי העץ דאישתני לעליה כמו שמן זית ולא נהירא דהו כמו היוצא מן הרמונים ומן התאנים דלמרינן בפרק כל שעה (דף ק"ד:) [ב] דחשבינן להו זיעה בעלמא ואין סופג אה הארבעים אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים גבי ערלה (ה) [צ] ולא עדיף מיין תפוחים = ואפשר דטעמא דגאון הדג"ה (ו) ומיה"ס מקיים פירוש ה"ג כמו שאנו חומרים לקמן אם החלה בפניה שלקן שהכל גם הכא שהחלה תמרים בורא פרי העץ (ז) ה"ל (ד) ואשתני לגריעותא פשה"א שאין סעודה להוריד אותו משמי מעלות אם לא נתן בו מים ומה שביאר רמב"ם ראה [א] מן היין דבסמוך גמרא לא אייתי רח"ה אלא שאינו קרוי פרי לענין תחומה ויטל להיות שגם יין תפוחים מברך בורא פרי האדמה שלא תורידט ב' מעלות. מ"א"ו:

דהוה אשמיחא [ח] דלמרינן לקמן דעל רכה מברך שהכל. (ט) ותמרי דעבדיהו טרימו מברכים עלייהו בורא פרי העץ. מאי טעמא דנמילתייהו קיימי דמשקרא:

הגהות הב"ה א מן היין של תפוחים דבסמוך כו' :

מעדני יום טוב

בקרקע ע"כ: [ע] אהם עוני קרינא ביה. גרס וכן העתיק רבינו צפ' כל שעה: [פ] דחשבינן ליה זיעה בעלמא. והסם כתב החו"ס דמיהו הוא אמאי אמרי דזיעה בעלמא הוא והא טעם כעיקר דאורייתא ע"כ ואולי שזהו טעם הגאון דאפי"ג דלענין ערלה אמרינן הסם דזיעה בעלמא הוא היכא דאתמר אתמר והיכא דלא אתמר לא אתמר: [צ] ויא עדיף מיין תפוחים. דקתני גבי דבש תמרים בתרומה כדמיייתי לה בגמ' וכי היכי דהתם ודאי א"ל שיתן לתוכו מים ה"ג בדבש תמרים: [ק] ואי"ב קרא איירי בדבש הוב מאדיו ברי. ולא דמי לחטה דאין איכילתה חסודה כלעיל סי' ט' אבל דבש איכילה חסודה היא: [ר] ויא דמי ברי. כלומר דלא מצינא אמרת דדילמא דבש דקרא לא היו הזב אלא התמרה גופה דבש קרי לה אבל הזב מהתמרה הרי הוא כמו הזב מתאנים ורמונים מש"ה כתב דהא לא דמי להו ומש"ה ודאי דבש דבקרוא היינו הזב מהתמרה: [ש] כדאבדרי אפי"ג. גבי קמתא דחייטי צפ"כ: [ח] דאבדרי אפי"ג. צימנן הסמוך ולפי"ה פי' הר"ר יונה שאכתוב שם צפ"ד:

דברי המודות

מחייב קרן וחומש (לשוחה ממנו כשגוג) ור' יהושע פוטח ופרש"י דזיעה בעלמא הוא ואין שם תרומה חל עליו ואין לך פרי הניתן למשקה אלא זיתים וענבים בלבד וכר' יהושע קיס לן לגבי ר"א וגם ק"ל דלא כה"ג אלא אפילו לא נתן מים בדבש תמרים מברך שהכל וכחז הטור סי' ר"ד שעל דבש תמרים מברך ג"כ שהכל. וסומן סמוניות פירש"י ז"ל וסומן ספוניות סופי ענבים שאין מתבשלים עולמות ועשין מהן חומץ ע"כ וכחז הטור סי' ר"ב בשם מהר"ם מרוטנבורג שעל הסופי ענבים עמנן מברך ג"כ שהכל ואפי"ה שהטור חולק פוסק הש"ע מהר"ם: (דט) כדאיתא בפרק המוכר בירוד. סי' ט' ושם יתבאר יותר דייט השייכים ודומה להם: (ט) ותמרי דעבדינהו ברימו. פירש"י שכתשו קלת ואינו מרוסק וכחז הבי"ט סי' ר"ב שמשמע מדבריו שאם הוא מרוסק לגמרי אין מברכין עליו פשה"ע וכן נראה מדברי הטור וכ"כ בת"ה סי' כ"ט אבל הרמב"ם כתב תמרים שמיעבן ביד והוציא גרעינין שלהם ועשאום כמו עיסה מברך עליהם תחלה פשה"ע ולבסוף ברכה אחת מעין שלש עכ"ל הבי"ט וכחז רמ"א דלפי זה בלפור"ק הנקרא פאדולא מברכין עליה פשה"ע ולפי פירש"י מברך עליה שהכל ועוב לחוש לכתחלה לברך שהכל אבל אם בירך פשה"ע יצא כי כן נראה רמ"א ורמ"י

דעת הר"ף וכחז עד הבי"ט שכן נראה מדברי רבינו סי' י"ו ושכ"כ הרמב"ם צפ"ג מה"ב והכי נקטינן: (דד) אהם העשוי אבותה. פי' רש"י שאין אופים אותו בתור אלא בתמה וכחז בש"ע י"ד סי' ש"ט וכן קלי שלשין אותו במים או בדבש ואוכלים אותו בלא אפיה פטור וקלי שלשו כדי לאפותו חייב והוא מדברי הרמב"ם פ"ו מה"ל בטורים ושם כתב הכ"מ שהוא ירושלמי דפי"ק דחלה קמת קלי שעשאו בנק חייב בחלה ר' יוסי בשם ר' יוחנן אמר והוא שאפאן משמע נהדיא שאם לא אפאן פטור ע"כ וגם לשון הרמב"ם שאין חייבת אלא עיסה שסופה להאפות לחם למאלל אדם ואפי"ה כתב הש"ע שלשו כדי לאפותו חייב משמע שאפי"ה אח"כ לא אפאו אולי בחר שעת הגלגול לפי שכן יתבאר בה"ל חלה דהכל הולך אחר דעתו של אדם בשעת הגלגול: (זה) ואם עשאן כעבין חייב. ובטור ס"ם קע"ח מסיים ויברך עליה כלומר המוציא וכחז ב"י שכ"כ ג"כ רבינו ירוחם שעשאה כעבין שמברך עליה המוציא וג' ברכות ותמניה שהשמיט זה בש"ע שהרי אין עליו שום חולק: (דז) ב"פ"ו. וברכה אחת מעין שלש. הש"ע: (זא) ואי קבע ברי. אבל טריחא אפי' אי קבע לא ועיין מ"ש בזה בקיצור: (ח) ויא עדיף מיין תפוחים. דמניא דבש תמרים ויין תפוחים וסומן סמוניות ושאר מי פירות של תרומה ר"א

קיצור פסקי הרא"ש

וכן לחם שאופים אותו בשפוד ועומן אותו בשמן ולחם העשוי לכותח ועשוי כלימודין כל אלו פטורין מן החלה ואם עשוי כעבין חייבין בחלה: יב על דבש שזב מתמרים מברכין פשה"ע ואם נתן בו מים שהג"כ וי"א שלעולם מברכין עליו שהג"כ: על שזב תמרים ושזב שעורים

יא כוצא דארעא והיא בליהו רכה ואופין אותה בגומא שבכירה חייב בחלה אם קובע סעודתו עליו מברך המוציא וג' ברכות ואם לאו מברך במ"מ ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסקא טריחא פטורה מן החלה והוא ששופכין אותו על הכירה והוא מתבשל ואין חורת לחם עליו

שדה צופים

דף ק"ח ע"א חובא דארעא וכו' ומברכין עלויה במ"מ. הר"ש פסקים פ"ב סי' י"ז: דבש תמרים וכו' ושאר מי פירות של תרומה וכו' ור"י פוטח. הר"ש בנדרים פ"ק ר' סימן ג': נושבתחין ליה רבנן לר"י ב"ר זבדי אחיה דר"ש ב"ר זבדי דאדם גדול הוא. הר"ש פסקים פ"א סי' י"ז

קובץ מפרשים

ותרייתא דנהמא וכדעת הרא"ש. וע"ע ב"י סי' קע"ו [כן איתן]: (א) גיל"ש [גליון]: (ב) ומתיר"ם מקיים פירש בה"ג וכו'. היינו שמקיים דדוקא בנתן לתוכו מים אבל דובשא בעלמא בעיני' מברך בפה"א. ועיין בב"י סימן ר"ב שכל הפרסקים חולקים עליו בזה יעו"ש [ארץ צבין]: (ג) תואיל